

בעזה"ת

ספר
בנין
נחום

מתורתו ולזכרו של
הגאון האדיר רבי נחום פרצוביץ זצ"ל
ראש ישיבת מיר

יוצא לאור לרגל יום הזכרון הכ"ח לפטירתו
י"ח במרחשון תשע"ה
ירושלים ת"ו

הערות והארות
וכן תיקוני טעויות בעיני הספר
יתקבלו בברכה מרובה.

כמו כן בקשתנו שטוחה לכל מי
שנמצאים תחת ידו מכתבים,
הקלטות או כל חומר אחר הקשור
לרבינו זצ"ל, שיואיל להודיענו או
להמציא לנו צילום/העתק, למען
נוכל לפרסמו לתועלת הרבים,
וזכות רבינו תעמוד לו.

כל הזכויות שמורות

לכל עיני הספר ניתן לפנות:

מאיר שולביץ

רח' רמת הגולן 2

ירושלים

meir.s1000@gmail.com

פקס: 0775558617

טל: 0573154010

דברים אחדים

יום הזכרון הכ"ח של רבינו - י"ח מרחשון תשע"ה

בעזה"ת הננו מוציאים לאור את הספר "בנין נחום" לזכרו הטהור של זקנינו הגדול שעסק בתורה מתוך עמל ויגיעה כל ימיו והעמיד תלמידים במסירות נפש, מרן הגאון האדיר מוה"ר נחום פרוצוביץ זצלה"ה ראש ישיבת מיר בירושלים עיה"ק ת"ו.

אף שכבר עברו למעלה מחצי יובל שנים מאז שנסתלק מאיתנו, עדיין עומד לתפארת "הבית אשר בנה". תורתו של רבינו ניצבת ועומדת, חיה וקיימת, בבי מדרשא ישיבת מיר, שזכה רבינו להיות ממעמידי מקום תורה זה לאחר החורבן הגדול. וכפלים זכה רבינו לאחר פטירתו שבכל היכלי התורה והישיבות בכל העולם כולו, שפתותיו דובבות, ומיליו מתבדרין ומתאמרין יום בבי מדרשא.

ייחודו של ספר זה, שהוא תמונת הבנין השלם של תורתו וזכרונו של רבינו, הנהגותיו ודרכיו, למען יידעו הדורות הבאים, אשר מלבד לומדם את דברי תורתו, לא זכו להכירו, לדעת מי היה האיש אשר זכה להיות מגדולי מעתיקי השמועה בדור האחרון.

בס"ד לפני כחמש שנים, קבצנו חלק מהדברים, ופרסמנום בקונטרס זכרון "חזון נחום" שהופיע בקובץ התורני החשוב "ישורון" כך כב שיצא לאור בחודש ניסן תש"ע, ע"י הרב שלמה גאטעסמאן שליט"א מניו יורק. ב"ה ובסיעתא דשמיא התקבל מדור הזכרון שם באהבה ובחיבה בין תלמידי רבינו ושוחרי תורתו, והאיר באור יקרות את דמותו של רבינו זצ"ל. [בספר ישורון הנ"ל צורף גם קונטרס "עטרת אבות", ובו חידו"ת ומאמרים מאבותיו וזקניו של רבינו זצ"ל, אנו לא הדפסנוהו שוב, ודרוש ידרשנו בספר הנ"ל].

רבים הם - בפרט מאלה אשר רק שמעו את שמעו הטוב ושמע תורתו ולא הכירו אישית את רבינו זצ"ל בחיי חיותו - אשר הודו לנו על פרסום הדברים, שמתוכם למדו להכיר לא רק את תורתו דמיתבדרא בעלמא, אלא גם את גווני אישיותו, הליכותיו הנקיות, מדותיו המזוקקות, שפלות רוחו ויראתו המזהירה. מתוך מכלול הדברים זכו לקיים בעצמם מאמר חז"ל "לעולם יראה אדם כאילו בעל השמועה עומד לנגדו". לנגד עיניהם הזדקפה דמותו הייחודית שבה מיזוג ושילוב של גדולת תורתו ועומק עיונו מחד, ותום לבו וענוות רוחו מאידך, שהיוו חוט של חן וחסד שהיה משוך עליו בעיני כל רואיו. הוא היה לסמל ודמות לבן תורה ובן ישיבה אמיתי שאין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה ויר"ש בלבד.

ואם כי רבינו סלד מן הפרסום, וגינוני הכבוד היו לו לזרא ממש, עם כל זה תורתו מכרזת עליו בחוץ, ודרכי תורתו מהווים אבני יסוד ללומדים בכל אתר ואתר, במיוחד עם הופעת ספריו "חידושי רבי נחום" ו"שיעורי רבי נחום", ומן הראוי לחקוק גם זכרון דמותו המזהירה, בדברי תורתו המאירים, ובתולדותיו למען יעמדו לימים רבים וילמדו גם מהליכות חייו.

כל זאת המריצנו להניף ידינו שנית כעת בס"ד, להוציא את הדברים בתוספת מרובה על העיקר. ויהיה זה גם לע"נ זקנתנו הרבנית הדגולה מרת עטיל ע"ה שנסתלקה ביום המר ח' מנ"א תשע"ב, שעמדה לימינו של רבינו במסירות נפלאה, וחלקה גדול בהרבצת תורתו והעמדת תלמידיו הרבים בחיי חיותו, ובהפצת תורתו וספרייו לאחר פטירתו. זכיתי והייתי כמה שנים כבן בית אצלה, וחזיתי בדרכיה והנהגותיה האציליות, ואף שמחה מאוד כשיצא ספר הישורון לזכרו של רבינו, ובוודאי אף ספר זה יהא לה לע"נ. והארכנו בכמה מילים לזכרה בסוף תולדות רבינו.

ואלה הם השערים נפתחים בספר זה:

שער שיעורים וחבורות. אשר יכיל חבורות על פ"ק דשבת - עניני הוצאה. ונוסף ע"ז הערות על הספר תוצאות חיים המיוחסות לרבינו. חבורות על פרק כלל גדול - עניני שגגות, ועל מסכת בכורות, שנכתבו ע"י הגאון ר' אליהו ברוך פינקל זצ"ל. יש לציין שחבורות אלו מסר רבינו לקבוצת לומדים שבקשוהו לומר לפניהם, על אף שרבנו לא עסק בענינים אלו כ"כ במשך היום, ולא החשיב זאת רבינו לעיקר לימודו, ועכ"ז מחמת התועלת הדפסנום לתועלת הרבים. כמו"כ הדפסנו שיעורים כללים על כתובות, ושיעורים כללים על קידושין, שנכתבו ע"י תלמידו הרה"ג ר' נחום סאפאש שליט"א מברוקלין, תשו"ח לו על אשר מסרם לנו להדפיסם. עוד צרפנו שיעורים נוספים עמ"ס כתובות שנכתבו ע"י תלמידו הרה"ג ר' יהודה אברמוביץ שליט"א, תשו"ח לו אשר נתן לנו להדפיסם.

שער חידו"ת בענינים שונים. סימנים בענינים שונים מכתבי רבנו, חלקם ממה שמסר להדפסה בקבצים שונים, וחלקם ממחברותיו וכתביו, וכן ענינים שונים מכתבי תלמידים.

שער מכתבי תורה. ובו מכתבי רבנו שכתבם לידידיו ולתלמידיו וסדרנום ע"פ סדר הש"ס. פענחנו הכת"י כפי הבנתנו וכל טעות ומשגה יש לתלות בנו. חלק נכבד מהמכתבים שהדפסנו, הם איגרות ששלח רבינו לידידיו הגאון רבי נחמן נחמציץ זצ"ל ר"מ בשיבת מיר ברוקלין*, שהיה אחד מידידיו הקרובים של רבינו, מכתבים אלו נמסרו לנו ע"י בנו הרב שמואל נחם שליט"א, תשו"ח לו, וכן הנני להודות לו גם על סיועו בהוצאת הספר לאור.

* קצת מתולדותיו: הגאון ר' נחמן נחמציץ זצ"ל נולד בשנת תרפ"א בעיירה רוביזביץ, ונקרא ע"ש זקנו הרה"ג רבי נחמן גולדברג זצ"ל, שהיה ת"ח מופלג, וכתב כמה חיבורים על הש"ס שנאבדו בשנות המלחמה. הוא לא רצה לקבל על עצמו עול הרבנות והתפרנס מעסק שהיה מופקד בידי מנהל כשהוא עצמו עוסק בתורה במשך כל ימות השבוע, ורק ביום חמישי אחה"צ התפנה לדבר עם המנהל על עניני העסק. הוא היה נכדו של הצדיק המפורסם הרב רבי נחמן זצ"ל מעיר קלעצק שהיה מתלמידי הגר"א, ונודע בשם "ר' נחמן תהילים זאגער". מסופר עליו שהגר"א היה מפנה אנשים אליו לברכה וישועה והיה אומר שבטח תישמע תפלתו (נפטר כ"ב שבט תקס"ד). על מצבתו נחרט "פ"נ החסיד המפורסם איש אלקי מוהר"ר נחמן...". לפי צוואתו נחצב לו קבר לעצמו בריחוק ד' אמות מכל צד. גדר קטנה הקיפה את המצבה מסביב. אנשים מעיירות אחרות היו שולחים כסף שיתפללו עליהם על קברו (ע"פ פנקס קלעצק עמ' 10). אביו ר' יהושע למד בשיבת מיר, ובגיל י"ז כבר הוסמך להוראה מהגר"ר אליהו ברוך קמאי זצ"ל אב"ד ור"מ מיר. אך טבעי היה שגם בנו ר' נחמן ילמד במיר, ואכן כבר בילדותו גלה למקום תורה ללמוד בשיבת קטנה במיר. אח"כ נסע לשיבת "אהל תורה" בברנוביץ שם ספג תורה ויר"ש מראש הישיבה הגר"ר אלחנן הי"ד, ומהמשגיח הגה"צ ר' ישראל יעקב לובטשאנסקי הי"ד. ר' נחמן זכה לישון בביתו של הגר"א חודשים רבים, ואף היה מספר רבות על תקופה זו. לאחר מכן עבר ללמוד בשיבת מיר, שם דבק ברבו המשגיח הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, וכל ימיו היה מוסר מדבריו ושיחותיו כשהוא מזכירו ביראת הכבוד "המשגיח". כשגלתה ישיבת מיר לווינא ואח"כ לשנגחאי גלה עמהם. אחרי המלחמה נישא לבת זוגו שושנה בשנגחאי, ומיד אח"כ היגרו לארה"ב והתיישב בברוקלין יחד עם שאר בני הישיבה. באותן שנים עזר להגר"ר אברהם קלמנוביץ זצ"ל בהקמת ישיבת מיר בברוקלין, ואף גייס נדיבים שעזרו בכלכלת הישיבה. היה ידידם בלב ונפש של הגאון רבי שמואל ברנובויס זצ"ל ושל רבינו, שאף היה מתכתב עמו בלימוד כל השנים.

כעבור כמה שנים שלח ידו במסחר לפרנסת ביתו, אך תורתו היתה קבע, ולמד בשיבת כרוב שעות היום. הוא הצליח בעסקיו, ובד בבד עזר לכמה ישיבות, במיוחד למרן הגר"א קוטלר זצ"ל בשיבת לייקווד, עמו עמד בקשר הדוק, והיה מבקרו לעתים תכופות. כן היה מעורב בעזרה וסיוע לחינוך העצמאי. כמו כן עמד בקשר עם מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. בערך בתשכ"ה, התפנתה משרה בשיבת, והציעו לו להרביץ תורה לתלמידים, ואכן החל למסור שיעורים – בהתנדבות מלאה – במשך כעשרים שנה, ונקשר בנפש תלמידיו, כשרבים מהם העידו שרק הודות להשפעתו ואהבת התורה שבערה בקרבו צמחו להיות בני תורה. היו הרבה תלמידים שכל כך נקשרו אליו עד שבסיום השנה לא רצו לעלות לשיעור הגבוה יותר. בנוסף הרביץ תורה לבעלי בתים בשבתות עשרות בשנים בבית הכנסת שבשכונתו.

זכה לשתי שולחנות תורה וגדולה במקום אחד, והיה מרבה פעלים לצדקה וחסד בהצנע לכת, וכן היה מסייע לרבים מיוצאי מיר, ובמשך הרבה שנים נהג לשלוח לרבינו סכומי כסף כדי לחלק לנצרכים רבים בארה"ק. אנשים רבים היו מתייעצים אתו בעניניהם, ונהנים עצה ותושיה מפקחותו ושכלו הישר. נפטר בגיל פ"ו שנה בג' שבט תשס"ו. הלייתו יצאה משיבת מיר בברוקלין, ובישיבת מיר בירושלים ונקבר בהר המנוחות. תנצב"ה.

שער אגרות שלומים ומכתבים. בו אוסף מכתבים מרבינו, אגרות חיזוק ודברי מוסר. כמו"כ מקופלים במכתבים הללו דפי ההסטוריה של מיר ובוגריה. מכתבים אלו כתב רבינו לידידיו הקרובים ולתלמידיו.

שער דברי אגדה ומאמרי מוסר. מאמרי והגיגי מוסר שונים שכתב רבינו ושנאמרו מפיו.

שער אוסף מכתבי גדולי מיר לרבינו. אוסף מכתבים שמצאנו בגנזי רבינו, שנשלחו לרבינו זצ"ל מידידיו ואוהביו בעיקר מאלו שהתגוררו במרחק בארה"ב, חלקם בדברי שלומים ודברי חיזוק, ורובם הערות וחיידושים בסוגיות שונות ומגוונות. שער זה יהא זיכרון לידידי רבנו מגדולי מיר שהתכתבו עמו בד"ת.

שער הספדים ומאמרים לזכרו של רבינו.

שער פרקי זכרון. פרקי זיכרון וקוים לדמותו של רבינו זצ"ל, ואף דברים אחדים לזכר הרבנית ע"ה.

התודה והברכה לבני רבינו זצ"ל, ה"ה הגאון ר' צבי שליט"א, ומו"ח הגאון ר' רפאל שליט"א, שסייעו בעצה ובתבונה ועברו על חלק מהדברים, ועצתם היתה לנו לעיניים. ייתן השי"ת להם כח וחיל להמשיך בהרבצת תורתם, ובהדפסת ספרי רבינו החידושים והשיעורים על שאר מסכתות הש"ס לשמחת לבב לומדי למד המתענגים בתורתו.

וכמו"כ הנני להודות לכל אלו שעזרו וסייעו בהוצאת ספר זה באיסוף החומר הרב ובעריכתו והכנתו לדפוס, בראשם לידיד נפשי הרה"ג ר' אליהו מאיר רייך שליט"א מלייקווד. כן אודה לגיסי הרה"ג ר' חיים ליב פרצוביץ שליט"א שסייע בהוצאה הראשונה של החומר. תודה מיוחדת הנני להודות להגאון ר' אפרים צוקרברג שליט"א ראש ישיבת תפארת צבי ש"ב של רבינו ותלמידו, שנהג בנו עין טובה והאיר עינינו בזכרונותיו המקוריים מרבינו זצ"ל מהשנים הראשונות בישיבת מיר ירושלים. כמו"כ הנני להודות לאנשים רבים ונכבדים שסייעו בדרכים שונות, כל אחד בשמו הטוב יהולל, לא אוכל לפרט את כולם, ויהיה נא כאילו הייתי פורטם, תשואות חן להם, זכות רבינו תעמוד להם על הימים.

אנו תפלה שהספר יתקבל ברצון בין שוחרי תורת רבינו זצ"ל, תלמידיו, מכיריו, לומדי ספריו ודוברי תורתו, הן במגוון החידו"ת בסוגיות הש"ס, והן בשאר חלקי הספר, וממנו ניקח לעבוד את ה' בשקידת וידיעת התורה, ביראת ה' טהורה ובתיקון המידות.

זכותו של רבינו זצ"ל תעמוד למרכז התורה תל תלפיות ישיבת מיר שאני זוכה לחסות בצילו, לראש הישיבה הגרא"י פינקל שליט"א הנושא במשא עול הישיבה"ק, לשאר רבני הישיבה ולדודנו הגאון ראש הישיבה רבי רפאל בן חנה מרים שמואלביץ ישראלי הקב"ה לו רפו"ש מן שמיא. אזכיר בדמעי את רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל שזכה להגדיל אהלה של תורה-ישיבת מיר, שנסתלק מעמנו בפתע בי"א לירח מרחשון שנת תשע"ב.

אשא תפילה ליושב במרומים שכשם שזכינו לסיים ספר זה, כן נזכה להוציא לאור עוד מכתבי רבנו, ויה"ר שלא ימושו דברי התורה מפינו ומפי זרענו מעתה ועד עולם.

מאיר שולביץ

ירושלים, מרחשון תשע"ה

תוכן הענינים

שער שיעורים וחבורות

חבורות על פ"ק שבת בעניני הוצאה

סימן א	בדין לא בטלה עקירה ראשונה [בפלוגתת רש"י ותוס'].....ג
סימן ב	בדין קלוטה כמי שהונחה.....ז
סימן ג	בגדר הנחה דקלוטה ומהלך כעומד.....יא
סימן ד	בדין העברת ד' אמות, ובדין דרך סטיו בקלוטה.....טו
סימן ה	הערה בענין מגרר.....יט
סימן ו	ביסוד דין עמד לכתף ובהנחת גופו ובדברי בן עזאי דמהלך כעומד.....כא
סימן ז	בגדרי מחיצות רה"י [בית שאין תוכו י', ודעת רש"י בפלוגתא דגדוד ומחיצה].....כד
סימן ח	עוד בפלוגתא דגדוד ומחיצה לדעת רש"י, ומסתעף לסוגיא דחקק.....כו
סימן ט	הערות בדף ז' ע"א – ח' ע"א.....כח
סימן י	בדינא דר"ח דברה"י לא בעי הנחה ע"ג מקום ד'.....לג
	הערות על ספר תוצאות חיים.....לז

חבורות על ענייני שנגות

חבורה א'	בחיוכא דשגגה בשבת ובגדרי שוגג בכל איסורי תורה.....מג
חבורה ב'	בחידוש המנ"ח דב' חצאי מלאכות מצטרפים.....מו
חבורה ג'	מקור וביאור חדש בסוגיא העמומה דגרירה לשיטת הרמב"ם.....מח
חבורה ד'	בפלוגתא דאשם אי בעי ידיעה בתחילה ובדברי הרמב"ם בזה.....נ

מסכת כתובות

שיעור א	בענין אונס בגיטין (חורף תשל"ד).....נג
שיעור ב	בענין יהרג ואל יעבור (חורף תשל"ד).....סב
שיעור ג	בענין פסיק רישא דלא ניהא ליה (מהדורא א' - חורף תשכ"ט).....עא
שיעור ד	בענין פסיק רישא דלא ניהא ליה (מהדורא ב' - חורף תשל"ד).....עח
שיעור ה	בענין ברי ושמא בפתח פתוח (חורף תשכ"ט תשל"ד).....פה
שיעור ו	בענין ספק ספיקא להוציא כתובה (חורף תשכ"ט תשל"ד).....צח
שיעור ז	בענין גר קטן (חורף תשל"ד).....קו
שיעור ח	בענין ברי ושמא (חורף תשל"ד).....קלב
שיעור ט	בענין ראוה מדברת (א) (חורף תשל"ד).....קטז
שיעור י	בענין ראוה מדברת (ב) (חורף תשל"ד).....קכא

שיעורי כתובות חלק ב'

שיעור י'	בדין אין הולכין בפיקו"נ אחר הרוב [דף ט"ו] (משנת תשל"ד).....	קכח
שיעור י"א	בדין הפה שאסר [דף ט"ו ע"ב] (משנת תשל"ד).....	קלב
שיעור י"ב	בדין מודה במקצת [דף יח ע"א] (משנת תשל"ד).....	קלה
שיעור י"ג	בדין חוזר ומגיד [דף יח ע"ב] (משנת תשל"ד).....	קמ
שיעור י"ד	בדין מודה בשטר שכתבו (משנת תשל"ד).....	קמד
שיעור ט"ו	בענין שיטת הרמב"ם בשטרות [דף כ' ע"א] (משנת תשל"ד).....	קמט
שיעור ט"ז	בדין מפייהם ולא מפיהם כתבם [דף כ' ע"א] (משנת תשל"ד).....	קנד
שיעור י"ז	בדין תרי ותרי (משנת תשל"ד).....	קנז
שיעור י"ח	בדין קים לי' בדרכה מיני' (משנת תשכ"ט).....	קסב

שיעורים על מסכת קידושין

שיעור א	בענין קנינים וקידושין בע"כ (תשל"ב).....	קסט
שיעור ב	בענין אתרוג שוה לאילן (תשכ"ד).....	קעה
שיעור ג	בענין חליפין (תשל"ב).....	קעז
שיעור ד	בענין האב זכאי בבתו (תשל"ב).....	קפד
שיעור ה	בענין נתן הוא ואמרה היא (תשל"ב).....	קצד
שיעור ו	בענין מקדש במלוה (תשל"ב).....	רב
שיעור ז	בענין שיטת הרמב"ם במתנה ע"מ להחזיר (תשל"ב).....	רז
שיעור ח	בענין ערב ועבד כנעני ואדם חשוב (תשל"ב).....	ריא
שיעור ט	בענין אדם חשוב (תשל"ו).....	רכ
שיעור י	בענין חצי אשה (תשל"ב).....	רכב
שיעור יא	בענין שיראי (תשל"ב).....	רל
שיעור יב	בענין משכון (תשל"ב).....	רלט
שיעור יג	בענין יעוד.....	רמז
שיעור יד	בדין זכיה מטעם שליחות ובדיני שליחות.....	רנ

חבורות עמ"ם בבורות

חבורה א'	בגדרי הפדייה דשויו או שה בפטר חמור ובשותפות עכו"ם לר"י בבכורה.....	רנז
חבורה ב'	בפטורא דשותפות עכו"ם באם ובולד ובשותפות לוי בזה.....	רסג
חבורה ג'	בטעמא דכלאים ונדמה לבכורה וקדשים ובשם המין דפרה שילדה מין חמור.....	רסו
חבורה ד'	שיטת ר' יהושע דקלוט ובגדרי יוצא ובדינא דזה וזה גורם.....	רסח
חבורה ה'	בשיטת הרמב"ם דפטר חמור תופס דמיו וביאור מצות עריפה ופדייה.....	רעא
חבורה ו'	במהות האיסור הנאה בפט"ח והממונות שבביני ביני.....	רעד
חבורה ז'	בסוגיית הגמרא דלא יהא חמור מהקדש ושיטת ר"י בר"י דבעי שקל בפט"ח.....	רעו
חבורה ח'	בענין ירש מאבי אמו כהן ובגדרי תרומה בפירות עכו"ם.....	רעז

חבורה ט' בדין נדמה לקדשים ובכורה ובמקצת סימנים דומה לאמו.....רעט
 חבורה י' ביסוד חלות קדושת דמים בקרבנות פסולים [והמסתעף בדין העמדה והערכה].....רפא
 חבורה י"א בפלוגתא דוולדות קדשים בהיותן הן קדושים או במעי אמן הן קדושים (א).....רפו
 חבורה י"ב בפלוגתא דוולדות קדשים בהויתן הן קדושים או במעי אמן קדושים (ב).....רצ
 חבורה י"ג ביסוד קדושת וולדות פסולים.....רצה
 חבורה י"ד ביסוד הדין דבעלי מומין אינו קדוש קדושת הגוף.....רצח

שער חידושי תורה בענינים שונים

ענינים שונים מכתבי רבינו

א בענין חיוב חינוך בקטן.....שג
 ב הערה בענין לא תתגודדו בקריאת המגילה.....שו
 ג הערה בדין תוקע בשופר של הקדש.....שו
 ד בדין נאסרה עליו שעה אחת.....שז
 ה ביאור בדברי הרמב"ם בענין רוב וקבוע בפקוח נפש.....שי
 ו בענין שליחות ולשמה בכתיבת הגט.....שיא
 ז בענין קידושין לקטן ע"י זכיה.....שיג
 ח בדין שמא נתרצה האב וצאי וקבלי קידושייך.....שטו
 ט בדין שינוי קונה.....שיז
 י בדין קנין יאוש בגזילה.....שכא
 יא בענין מודה במקצת ומשיב אבידה.....שכה
 יב ענין טענת פרוע בשטר.....שכח
 יג בענין אבידה לאחר יאוש.....שכט
 יד בענין עדים המכחישים זה את זה.....שלא
 טו בדין הרצאת פגול.....שלב
 טז הערה בענין מדות המזבח.....שלד
 יז בענין קדושת שתי הלחם ולחם הפנים.....שלה

חידושי תמורה וכריתות

יח בענין מקדיש בעל מום למזבח.....שלח
 יט בענין מוכר בכור.....שמא
 כ בענין חטאת הצבור שמתו בעליה.....שמג
 כא הערות קצרות במסכת תמורה.....שמה
 כב הערות במסכת כריתות.....שמז
 כג בענין בכור בחו"ל ובזמן הזה.....שנ

חידושים בענינים שונים שנכתבו ע"י תלמידים

א	בענין חופת נדה.....	שנא
ב	בענין נדר על תנאי.....	שנה
ג	בדעת הרמב"ם בדין שרטוט.....	שסד
ד	בדין מיגו דחשיד אממונא חשיד אשכועתא.....	שסז
ה	בענין השבת רבית.....	שעג
ו	בדין קומץ פיגול שהעלה ע"ג המזבח פקע פיגולו.....	שעח
ז	שיטת הרמב"ם בדחוי מעיקרא ובדחוי בבע"ח.....	שפב
ח	ביסוד הדין דבע"מ אינו קדוש קדוה"ג.....	שפח
ט	בענין שתיה חוץ לסוכה.....	שצ

שער מכתבי תורה

בעניני מסכת שבת

בענין ידיעות מחלקות.....	שצג
הערה בשיטת הרמב"ם בדין נודע וחזר ונדע במלאכת שבת.....	שצו

בעניני מסכת פסחים

בדין זריזין מקדימין בריש פסחים, ובדין שליח נעשה עד, ובענין התשובה דיוה"כ.....	שצז
הערה בענין חמץ שביטלו מה דינו לאחר הפסח.....	שצט
בענין השבתה בערב פסח שחל בשבת.....	ת
הערה בענין אכילת חמץ עכו"ם בפסח.....	תא
המשך להנ"ל, ובענין חיובי גזלה וקנין שינוי בעכו"ם.....	תב
עוד בענין טמא מת משלח קרבנותיו, ועוד בענין קנין שינוי בעכו"ם.....	תד
הערה בדין אכילת מצה כל ימי הפסח.....	תה
הערה בדין פסח שני קרב קודם התמיד.....	תה

עניני מסכת יבמות

הערה בפלוגתת הרמב"ם והראב"ד בבא על בתו.....	תז
תשובה להערה בריש יבמות.....	תח
יבמה במקום זיקה.....	תט
בענין עדל"ת בהכשר מצוה.....	תי
הערה בדין חלץ ואח"כ קידש.....	תיג
בענין במותר לה נאסרה.....	תיד
הערה בדין עכו"ם שקידש בזה"ז ובישוב שיטת הרש"י בזה.....	תטו
הערה בסוגיא דיבמות עכו"ם שקידש בזמן הזה.....	תטז

הערה בענין אין אדם משים עצמו רשע..... תיז
הערה בסוגיא דטמאה אני לך (פ"ב דיבמות) ובגדר שויה אנפשיה חד"א..... תיח
בענין טבילת עבדים לגירות והמסתעף (בפרק החולץ ביבמות), והערה בדברי התו"י דחלוצה אסורה
לכהן לר"ע..... תכ
הערה בביאור דברי התוס ישנים בדעת ר"ע דחליצה קנין..... תכא
בדין מבטלין ת"ת למקרא מגילה, בענין גירות דיפת תואר (בפ' החולץ)..... תכב
ביסוד הדין שלא תפסי קידושין בעריות..... תכד

בעניני מסכת כתובות

בד' רש"י בפסחים, בדין מבטלין ת"ת לקיום מצות, בענין אונס ביום אחרון..... תכו
הערה בסוגיא דפתח פתוח..... תכח
בדין חוזר ומגיד בעדות מפי כתבם..... תכט
הערה בדברי התוס' בסוגיא דשטרות בכתובות..... תל
בדברי רש"י ר"פ אלו נערות..... תלא
הערה בדין קלב"מ ברודף, וספק בדין התראות למלקות למלקיות..... תלב
הערה בדין אוכל תרומה בסוגיא דכתובות ריש אלו נערות..... תלד
בענין קדושת דמים וקונמות מפקיעין מידי שעבוד..... תלה

בעניני מסכת נדרים

בגדרי נדר והתפסה..... תלז
בענין ידות בקידושין..... תלח
הערה בענין חיוב מלקות דנדר בתוך נדר..... תמ
הערה בדין נזירות על נזירות ובדברי המהרי"ט בגדר איסור נזיר..... תמא
הערה בדין אין נדרים חלים על האיסורין..... תמב
בדברי הר"ן בנדרים בהקדש ע"י קנין ד' אמות..... תמג
הערה בדברי הרמב"ם במוציא ש"ש לבטלה..... תמד
בענין ברכת ברוך שפטרני, והערה בדברי הרמב"ם בקונמות שחל על דשב"ל..... תמו
בענין זמן בגיטין ובדברי הר"ן בספק הגמ' נדרים אי גירושין כהקמה..... תמז
לראש הישיבה הג"ר אליעזר יהודה פינקל זצ"ל בעניני ר"פ נערה המאורסה..... תמט
בדין מיתת טריפה, ובדין כל שאינו בזה אחר זה אפילו בב"א אינו..... תנב
הערה בדין הפרת נדרי בתו, ובענין עשיית תשובה..... תנד
בענין ע"א בהכחשת בע"ד, ובסוגיא דטמאה אני לך..... תנה

בעניני מסכת נזיר

בענין בל תאחר בקרבנות נזיר..... תנו

בעניני מסכת סוטה

הערה בדין ספק סוטה..... תנוז

בעניני מסכת גיטין

בענין ע"א נאמן באיסורין..... תנט
בחילוק בין קידושין לגירושין בדין ע"א..... תסא
בסוגיא דפליגין דיבוריה (בגיטין)..... תסב
בדין טעם כעיקר, ובדין שמיטת כספים (בפ' השולח)..... תסג

בעניני מסכת קידושין

בדין כסף קידושין כסף שיווי או כסף קנין..... תסד
הערה בסוגיא דיעוד..... תסה
בדינא דבע"ח קונה משכון חילוק לשונות התוס' בענין זה..... תסז
בענין אומר אדם לחבירו אתן לך מנה במתנה והילך משכון, והערה בענין עבד כנעני נקנה במשיכה..... תסח
בענין לזה וגואל לחצאין..... תע
בענין זכיה בקידושין וזכיה מטעם שליחות..... תעב
הערה בדין דברי הרב ודברי התלמיד..... תעג
בדין אב שמקבל גט של בתו קטנה..... תעד
הערה בענין יד נערה כחצר אביה..... תעה
בביאור דברי התורא"ש בקידושין פ"ב..... תעז
בדברי השב שמעתתא דע"א נאמן לומר אשה זו נשכית..... תעט

בעניני מסכת בבא קמא

בשיטת הראשונים דאין עדים זוממין משלמים עפ"י עצמן..... תפא
הערה בב"ק דף ה'..... תפג
בגדר חיובא דאדם המזיק ובדין שמירתן עליך בנזיקין..... תפד
הערות בעניני בור..... תפז
הערות בענינים שונים במס' ב"ק ובתחילתו הדרכה להתעלות בתורה באמריקה..... תפט
הערות בעניני בור ואש, ובתחילתו דברי חיזוק..... תפצג
הערה בדברי המהר"י בן לב בגדר הודאת בע"ד מסוגיא דטענו חייטין (בפ' המניח)..... תפצה
בדין ערעור תרי, הערה בסוגיא דמיטב, וחידוש בדין אדם המזיק באונס..... תפצז
בביאור דברי רש"י בסוגיא דשחט לע"ז..... תק
בדין עד זומם מכאן ולהבא הוא נפסל ובדין מודה בקנס..... תקא
בענין חיוב אונסין וחיוב השבה בגזלן..... תקג

בעניני מסכת בבא מציעא

בדינא דגוד או איגוד בשנים או חזין בטלית..... תקד
בביאור דברי התוס' בריש ב"מ ובריש ב"ב ובדיני מיגו..... תקה
בביאור פלוגתת הרא"ש והתוס' בסוגיא דתקפו כהן..... תקו
הערה בסוגיא דתקפו כהן בפלוגתת הרא"ש ותוס'..... תקז

הערה בדברי רש"י ב"מ ט' ע"ב מיגו דאי בעי מפקר לנכסיה, ובגדרי מיגו..... תקט
הערה בדין דברי הרב ודברי התלמיד בסוגיא דב"מ י' ע"ב..... תקי
בענינא דאין שליח לדבר עבירה – ישוב לקושיית רעק"א תקיא
בענין רכוב ומנהיג והערה בר"פ המפקיד..... תקיג
בגדר דינא דשבועת השומרים..... תקטו
בענין אם מותר למורים לעשות שביתה ולא ללמד..... תקיח

בעניני מסכת בבא בתרא

בביאור דברי הרמב"ם בדין מחיצה בגינה..... תקכ
הערה בתוס' ב"ב דף י"ג..... תקכב
הערה בדברי הרשב"ם בב"ב בטעמא דבמטלטלי לאלתר הוי חזקה..... תקכג
הערה בסוגיא דשכונאי גוואי ובדין הפה שאסר..... תקכד
הערה בדין רבעני לאונסי האם הוי עדות שאתה יכול להזימה, והערה בדין הפה שאסר [ונוסף
לזה הדרכה בעסקנות בעניני ציבור]..... תקכה
הערה בפלוגתא אם מעלין לכהונה עפ"י ע"א..... תקכז
בסוגיא דנסכא דרבי אבא..... תקכט
עוד בהנ"ל..... תקלא
בדין חזקת ג' שנים ובע"א המעיד ע"ז..... תקלב
בביאור שיטת ר"ת בתוס' בב"ב דף מ' בעדות שבשטר..... תקלג
הקדש מהני דבשב"ל..... תקלד

עניני מסכת סנהדרין

הכה מכה שאין בה כדי להמית האם יש קלב"מ..... תקלה
בענין מכה שיש בה כדי להמית..... תקלז

עניני מסכת מכות

הערה בריש מכות ובביאור דברי הרמב"ם בהל' עדות בענין בגניבתו ולא בזממו..... תקלח
בענין עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה בב' כיתי עדים (ובענין אם לייסד גמ"ח)..... תקלט

בעניני מסכת שבועות

בענין קלב"מ בקנס ובדין שבועת העדות..... תקמא

בעניני קדשים

בדין ראיית פנים בלי קרבן, ובדין עולת ראייה לאחר מיתה..... תקמג
הערה בענין איסור שתיית יין באשה, ובענין טמא מת אינו משלח קרבנותיו..... תקמד
בדין גגין ועליות לא נתקדשו..... תקמה
בענין פסול לינה בשתי הלחם ולחם הפנים..... תקמז
הערה בדין אחין שחלקו לקוחות הן..... תקנא

שער אנדה

הספד על חותנו רבי חיים שמואלביץ זצ"ל..... תקנה
 החכם הוא החפץ בתבונה..... תקנז
 התשובה של בני תורה..... תקנח
 דברי התעוררות..... תקסא
 והגית בו יומם ולילה – "המתמיד" - תקסא / הקדושים - תקסב / ובחרת בחיים - תקסב / שמירת
 העין - תקסג / תפילה - תקסד / מדת הכעס - תקסד / חשבון הנפש - תקסה
 פנינים ואמרות..... תקסו
 ונפשנו קצה בלחם הקלוקל - תקסו / ביקש יעקב לישוב בשלוה - תקסו / התמודדות עם נסיונות
 החיים - תקסו / תורה וצדקות הולכים יחד - תקסז / לזכות להיות מרביץ תורה צריך סיעתא
 דשמיא - תקסז / וישבתם לבטח בארצכם - תקסז / כל מי שיושב ושונה הקב"ה יושב ושונה
 כנגדו - תקסח / וילחם עם ישראל ברפידים שרפו ידיהם מן התורה - תקסח / וישאר אך נח – חיוב
 חסד - תקסח / ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו - תקסח / ויט שכמו לסבול - תקסט / פקודי ה'
 ישירים משמחי לב - תקסט / שמר תם וראה ישר - תקסט / ואת עמלנו אלו הבנים - תקע / מודה
 על העבר ומבקש על העתיד - תקע / על כל נשימה ונשימה - תקע / הדרכה למגיד שיעור - תקע
 / יגעת ומצאת תאמין - תקע / כל הלומד חמש שנים ואינו רואה סימן ברכה אינו רואה סימן ברכה
 לעולם - תקעא / מוקיר רבנן ורחים רבנן - תקעא / ללמוד זה לא דבר קל - תקעא / נושא בעול
 עם חבירו - תקעא / עמל - תקעב / ענינא דיומא הוא הלימוד בשיבה - תקעב / על הלימוד בעיון
 ובבקיאות - תקעב / תכלית הלימוד בשיבה - תקעב / הישיבה היא מעמד הר סיני - תקעג / להצליח
 בכל מקום - תקעג / תורה היא החיים עצמם - תקעג / לחדש בתורה - תקעג / הברכה הטובה
 ביותר - תקעד / להיות מרביץ תורה צריך סיעתא דשמיא מיוחדת - תקעד / לימוד המוסר - תקעד
 / חשבון הנפש - תקעד / חיוב זכירת עמלק הוא חלק מצורת המלחמה - תקעד / ריקוד בכותל
 המערבי - תקעה / הדרכה ליוצא לפרק שידוכים - תקעה / דאגה לתלמיד - תקעה / צריך את זכות
 הרבים בשביל לנצח במלחמה - תקעה / שלום זכר - תקעו / הדרכה למתחתן עם יתומה - תקעו /

שער אנרות ומכתבים בענינים שונים

לידידו הגה"צ ר' ישראל מרגליות זצ"ל
 דברי חיזוק נפלאים ללימוד התורה בכל מצב..... תקעט
 לידידו הג"ר ליב באקשט זצ"ל
 אודות נסיעה משנגחאי..... תקפא
 מכתב שלומים לאחד מידידיו
 ואודות נסיעה לאר"י..... תקפג
 להג"ר אברהם קלמנוביץ זצ"ל
 אודות למחות נגד אוניברסיטה דתי..... תקפה

לידידו הג"ר אהרן קרייזר זצ"ל

לרגל אירוסיו תקפו

לידידו הג"ר שמואל ברנבוים זצ"ל

השתדלות עבור אחד מידידיו תקפז
דברי נחום על אבדן בנו תקפז
להכיר בחסדי השי"ת תקפט

לידידו הג"ר נחמן נחמציק זצ"ל

תודה על עזרתו לבני תורה תקצ
דרישה בשלום הגר"א קלמנוביץ זצ"ל תקצ
פטירת הגר"א אברהם קלמנוביץ זצ"ל תקצא
בקשת עזרה עבור אחד מידידיו תקצב
וזכור את בוראך בימי בחורותיך תקצג
הערות בעניני תפילה והערה בפיוט ונתנה תוקף תקצד
בענין לשלב לימודי חול במתיבתות תקצו
כשמתעורר מידת הדין מתעוררת ג"כ מידת הרחמים תקצז
לקבוע עת לעניני הציבור ובשאר הזמן להרביץ תורה תקצח
תודה על תרומה לישיבה ואודות ההכנה ליום הדין תקצט
אודות הניסים במלחמת ששת הימים תר
יש לו זכויות שמגין על בני ישיבות תרא
כל הצפוי למדרגות צפוי להפרעות תרב
הלימוד ממשפט בו"ד למשפט דראש השנה תרג
פטירת הגר"ר נחום לסמן זצ"ל תרג
בענין כפיה בקרבנות, ומהספדו על הגר"נ לסמן זצ"ל תרד
להתפלל על השבויים ובתוכם הגר"י הוטנר תרו
שחרור השבויים תרז
ראשי הישיבה ומחזיקיה נמשלו לבדי הארון תרח
בחורי הישיבה צריכים להתחזק בלימודם מאוד תרט
רואים בחוש הנהגת כלל ישראל בהשגחה פרטית תרי
(תשובה להערותו בדין מירוח עכו"ם) תרי
אחרי האסון בפטירת בנו של הגר"ש בירנבוים זצ"ל תריא
אודות מצבו תריב
תודה על השתתפותו מרחוק בשמחתו תריג
אודות מצבו ודברי חיזוק ומוסר תריד
מכתב שלומים לתלמיד תרטו

שער קובץ מכתבי ידידי רבינו

הג"ר אריה ליב באקשט זצ"ל

ברכת מזל טוב לאירוסי רבינו..... תרכא
הערה על דברי המהרש"א..... תרכב

הג"ר שמואל ברנבוים זצ"ל

הערה בדין אין לבעל פירות משעת כתיבה..... תרכג
הערה בסוגיא דפתח פתוח..... תרכד
הערה בסוגיא דמיטב..... תרכו
הערה בעניני שטר וטענות זיוף..... תרכח
בענין שבועת חשוד, ובסוגיא תפסו כהן..... תרל
בענין כסף קידושין..... תרלא
בענין כאשר עשה..... תרלג
בענין היזק עבד ואמה בבור..... תרלד

הג"ר שמואל ברודנא זצ"ל

בענין נתינת כסף קידושין..... תרלו
בענין מלוה להוצאה ניתנה..... תרלז

הג"ר אהרן קרייזר זצ"ל

ברכת מז"ט לרגל אירוסי רבינו..... תרלט
ברכת השנים..... תרמ
מכתב שלומים..... תרמא
מכתב חיזוק..... תרמב
בענין כסף קנין אחרי ביטול המקח..... תרמד

הג"ר נחמן נחמציק זצ"ל

בענין חובת אכילת מצה בליל ראשון דפסח..... תרמו
בענין גדר חיוב ציצית..... תרמז
בענין שטר קידושין של איסורי הנאה..... תרמח
בענין שכירת אומן..... תרמט
בענין אסו"מ משורו למדנו..... תרנ
בענין שתי כתי עדים המכחישים..... תרנא
בענין טענין מזויף בגט..... תרנב

הג"ר שלום צבי הכהן שפירא זצ"ל

בענין גרעון כסף..... תרנד

הג"ר אריה ליב בארון זצ"ל

בענין כפיה בחצי עבד..... תרנו
בענין טמא מת משלח קרבנותיו..... תרנו
בדין גזל עכו"ם..... תרנה
תשובה להערות על ספרו..... תרס

הג"ר אברהם שלמה בלומנקרנץ זצ"ל

בדין אין כותבין שובר..... תרסא
בענין הכופר בפקדון..... תרסב

הג"ר ראובן פיין זצ"ל

הערה בסוגיא דאומן..... תרסד

הג"ר ישראל יצחק קלמנוביץ שליט"א

בדין כל דפריש מרובא פריש..... תרסה

שער הספרים ומאמרים לזכר רבנו

רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל

אין לנו תמורתו..... תרסט

רבי משה שמואל שפירא זצ"ל

נורא אלקים ממקדשך..... תרעב

רבי אליעזר פלצינסקי זצ"ל

ואוהבי שמו ישכנו בה..... תרעה

רבי שלום צבי הכהן שפירא זצוק"ל

"חייליה דרבי נחום"..... תרפ

רבי רפאל שמואלביץ שליט"א

בור סוד ומעיין המתגבר..... תרפג

רבי משה שפירא שליט"א

"גברא רבה"..... תרפו

רבי שמואל יעקב בורנשטיין שליט"א

הודו לה' קראו בשמו..... תרצא

רבי אהרן שרגא לופיאנסקי שליט"א

ולא היינו יודעים עד היכן הוא פשוט..... תשז

רבי חיים ואלקין שליט"א

ואוהביו כצאת השמש בגבורתו..... תשיד

שער פרקי זכרון

תולדות רבינו..... תשכ

דברים אחדים לזכר הרבנית..... תשצט